

Nr 889

Av herr **Hedlund m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 134, angående vissa åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område, m. m.*

Enligt överenskommelse den 27 mars 1963 mellan regeringen och representanter för RLF och Sveriges lantbruksförbund skall statens andel av del belopp som skall tillföras skördeskadefonden från och med budgetåret 1963/64 höjas till 50 procent. Detta medför vid nuvarande tillskott till fonden en årlig anslagsökning med 5 milj. kronor till 15 milj. kronor. Samtidigt kan jordbrukets kollektiva avgift, som uttages genom interna regleringsmedel och jämförbara medel, sänkas från 20 till 15 milj. kronor. Denna omläggning av finansieringen, som innebär i stort sett samma kostnadsfördelning som vid arbetslöshetsförsäkringen, måste enligt vår mening hälsas med tillfredsställelse.

En effektiv skördeskadeförsäkring måste anses vara en förutsättning för att jordbruksregleringen skall kunna fungera på tillfredsställande sätt. Nuvarande provisoriska grundskydd beslutades av 1961 års riksdag. Skördeskadeförsäkringen har alltså varit i kraft under endast två skördeår. Redan erfarenheterna härav ger emellertid besked om att försäkringssystemet är behäftat med stora brister i utformningen.

För 1961 års skörd utbetalades generella ersättningar till ett belopp av 210 000 kronor. De skador som hade sådan karaktär att ersättning borde utgå enligt försäkringens syfte var emellertid av väsentligt större omfattning. Enligt systemet skall individuellt prövade bidrag utgå i sådana fall då så betydande skördeskador uppenbarligen föreligger, att skördeskadeförsäkring bort utgå men detta ej skett på grund av systemets allmänna konstruktion eller oförutsedda brister i detsamma. Lantbruksnämnderna kom redan vid en mycket restriktiv bedömning fram till ett sammanlagt bidragsbehov av drygt 620 000 kronor. Till förfogande för de individuella bidragen stod emellertid enligt då gällande bestämmelser endast 100 000 kronor.

Skördeskaderegleringen av 1962 års skörd har resulterat i generella ersättningar till ett sammanlagt belopp av drygt 28 milj. kronor. Ersättningsbeloppet är alltså väsentligt större än för det föregående året. Trots detta synes det vara skäl för bedömningen att försäkringsutfallet är långt ifrån tillfredsställande. I många fall har ersättning inte utgått trots att skördeskadan otvivelaktigt varit av sådan grad som motiverar generell ersättning.

Det bidragsbelopp, som nu står till förfogande för sådana fall, utgör enligt beslut av fjolårets riksdag 400 000 kronor. De individuella bidragsärendena har ännu inte prövats. Men det torde kunna förutsättas att beloppet inte kommer att räcka till för det föreliggande bidragsbehovet. Därutöver måste det konstateras att skördeskaderegleringen av 1962 års skörd ger besked om väsentliga brister i själva skördeskadebedömningen.

Det måste sägas vara ett allvarligt fel i skördeskadeförsäkringen att så många skadefall lämnas utan generell ersättning, trots att skadan bedömts vara av den omfattningen att sådan ersättning bort utgå enligt försäkringens syfte. I viss utsträckning förutsågs detta vid beslutet 1961. De individuellt prövade bidragen avser sådana fall. De skadefall, som faller utanför den generella ersättningen och sålunda hänvisas till den individuella prövningen, har emellertid blivit väsentligt talrikare än vad som kunde beräknas. Resultatet har då blivit att många ersättningsberättigade lämnas helt utanför. Naturligtvis måste detta vara en orimlig konsekvens. Det är ju frågan om en försäkring till vilken premier erlagts för samtliga omfattade jordbruk. Ersättningen bör sålunda utgå så snart skadan är av ersättningsberättigad grad. Att så inte blivit fallet beror på brister i systemets allmänna konstruktion.

Orsaken är i första hand den nuvarande indelningen i skördeuppskattningsområden. Naturligtvis kan dessa brister i viss utsträckning avhjälpas genom en höjning av det belopp, som skall stå till förfogande för de individuellt prövade bidragen. Förslag i detta syfte har framförts i tidigare motioner till årets riksdag. Erfarenheterna från de två gångna årens skördeskaderegleringar ger emellertid vid handen att ett tillfredsställande skördeskadestydd inte står att uppnå den vägen. Enligt vår mening måste en sådan utformning av skördeuppskattningsområdena eftersträvas, att normalt sett ersättningsbehovet i stort sett kan garanteras bli tillgodosett i den generella formen och bidragsformen sålunda behöver användas endast som komplettering i undantagsfall.

Såsom framhållits måste man också konstatera avsevärda brister i själva skördeskadebedömningen. Detta synes exempelvis gälla bedömningen av kvalitetsskador på fodersäden. Det torde också vara klarlagt, att onormalt stora bärgningskostnader och torkningskostnader hittills inte på rättvisande sätt blivit beaktade.

Skördeskadeförsäkringen har visserligen varit i funktion endast två skördeår. Den skördestatistiska nämnden granskar fortlöpande systemets funktion. De påvisade bristerna synes oss emellertid vara så stora att en verklig omprövning av systemet redan nu måste ske i syfte att få till stånd en sådan utformning att ersättning kan garanteras i samtliga sådana skadefall, som enligt försäkringens syfte bör berättiga till ersättning.

Det har förutsatts att en omprövning av systemet skall komma till stånd. Vid beslutet 1961 lämnades en del frågor öppna till en kommande ompröv-

ning, såsom vissa specialgrödors och trädgårdsodlingens införande under försäkringssystemet. Även dessa frågor bör nu upptagas till prövning.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 134 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsam prövning och förslag rörande en sådan utformning av skördeskadeförsäkringen, att en mera tillfredsställande och rättvis skördeskadeersättning kan garanteras.

Stockholm den 19 april 1963

Gunnar Hedlund

Lars Eliasson
i Sundborn

Harald Larsson
i Hedenäset

Sven Vigelsbo

Per Svensson
i Stenkyrka